
TEKA LWOWSKA.

Sygn. 229/ 36.

dr. Salomon Czortkower.

Oryginał . str. 1- 8 rkp., format:

170 x 210 mm., j. polski.

k. 1- 6 ksero ., format: A4., j.

polski.

TAŚMA FILMOWA
NR. N-0617.

ZESPÓŁ :

TEKA LWOWSKA .

ARCHIWUM ŻIH
SYGNATURA :

229/36.

ZMIKROFILMOWANO
DNIA :

10. 04. 1995 r.

JAŚTRZĘBSKI
WOJCIECH

dr. Salomon Czortkower. Akcja "futrzana"
we Lwowie. Rekwizycja sprzętu narciars-
kiego, swetrów, czapek, rękawic i pościeli.

Opis bandyckiego napadu na autora relacji,

DATY SKRAJNE: w Warszawie.

31. XII- 3.I. 1941 r.

UKŁAD :

Tematyczny.

UWAGI :

Oryginał, str. 1-8 rkp., format: 170 x 210 mm.,

k. 1- 6 ksero., A4., j. polski.

3/1.42. akcja futurowy, Trzy. Oficer, du: uctomiest roimolek ulgio
oddania spytio: narcisard, (kumply - spolnie, Andro'ok, golf)
bohota i utrakty dris dopio wrymoliom. Ropyndenie o oldeni
net i bwi narcisardis i gubant. Gubant (dwaro to - dumentis.
dris dopio, nang dlygion jonyq: wten tyrim z wigzaniemi: pnykam
jek roimie luy narcisardis pnyq od uillioi numeru 41, stansioe
womoi osto mie lylsye, wum cam; udey vlu' o usom od 5-10
spym 1942 + wstomie: bument Ropyndene de gen. jub. 11. 123. i dno
31. 10. 1941. -

Akcyj slyfania mydli, awent, rlyk'ureh o jednym palen,
spedui: dlu narcisardis. Polbro uipka bictym, uarkisardis
skarpeta, drellijuy blizny, koryg'io i r
Kuppsot sanotow ^{uipka} rypollui repyter uob'uloyz uipka
ozmiorchi, uicere, iden i u bioty drien. Niemo usony
fetydi milicjozyls, wprawa uobryngt jedym i patti
neone

dewianme, zdonyz o jedynek motal napedy sakuntar
Kotuzj jedym phevime i natatnicku repytera. Wile bwin
wypadkio mie dochodri do rygosi, periwoi puerosione
ludusci o obwie zenny dalyz splyk'ioit budyto
zami lwa i nie podije zusta igine o fu: tri' o goremie
lwozky 3/1.42 nr. 2 wstom. m. Kilkun diermangt opawio uob'ulo,
siz pnymog do domi ul: brolwy 12 na dlygione usiuyse daktamer
lakturku. Sp'otoni: puer mientkaiio i (uoy dlyg'ioit dlygla
uotaris rotunko puer diermankio i dlyg) domi budyti
oldat: killea stropio, porom zlyglt. Ofiary luy potta
28-letnis Borer Br., dione odriente die lany postrotore
klati piewioy. Pnyk'iois jo wstanie b. uip'ioim do
spitala pny ul: kurucione 5 (uoy dlyglt). Dalej, wstom
zu budytami usroyta policya pny i coz daley

Szary berbering okonicki. Puder ofens. Obrosnik is mi 2
morem. Kigibji padnieci su yu. Ken Woi is obroj.
Cy berbering maucha tena piala moie is obrosnik
zoius napadum zoius. A ci obros berbering zel. Coby is
wosros depilo. Zyd bije ... "aryj usko".
Kasny drugi mej kledy i drien m p. unajse e deji •
furnaj wotabi na jedny ulice u zamanyj napadajsi.
pau 8 opygnkio. Pobi. wotabi i zlicia ledow zylsclisij.
jedem z us ^{przynajmniej maszynami} drugy zabi by "dwy" - obros. +
Drugy biy jedny dno przycet ob pny.
Nie maly do ludzi by wlioz d. Starz jebni ofiar, b. p. wotku.
ogy kote ofieroi i Polakozij d. us. Zyd, stale ostrzime
syblim. Matkiem walam ob obros, nigjedusclimie
wiosrem. biy jedny 5¹⁵ pnedobry uliy Barton
stowarkyo, wioze nagle pnejedny se senie, z biyoz
yzlozyt leab i fura i - kankicis pnytyt ob mnie.
Dno muntat. H piewny choti nie ma odpowiedzi
Asobye, i z mam pned soby jedny ulionoy speneday.
Tenie nagle z jednicionoy glosom "oddy to mone
albo ciotri raryny jch jow, dewy! dewy! mi stow!
stred jypk, ani pit jay z ust!" Pnyglidam is
do kote mowos, nidoz mltos - jebzi na
pwestnem 10-15 kloter. Pnyglidamie yzlijfa noz.
Bye mltos w klesim, jod jedy z us klabiaty, wosra
wistozly zny. Z zimny klesy yzlijfa us z klesim i

pocharis deabon: deabon, ten opyde de dioreni: myz
płom ten 184, a pany tymyjs: niz, wyisz: ^{myz} ~~deabon~~
Wtem puresed, jakis pan. kab widze go, neptem
priediat, idym plona i mi folej mi: glosno
kuznysen, i mi dan, to niema mi: puresed
na drugi ston, anelichu ijuwe ugle, "druzij"
u pines: inacepe narisierlich. Puresed i spollime
kuchie wybyz abak niz, ugle z cot: Aitz jelioms
Trwarz puresednigtem ~~zostle udensony du: drotmi~~
~~zakuchiat~~ ~~na~~ ~~inacepe~~ ~~na~~ ~~niomi~~ ~~leap~~
płom ston. Momentatme puresedem do tichu. Zwin,
... Trwa to z dillausisne kakut, pokusiste ni: zieni
dytys: z zoz uogly, puresed drugi: poryt
mishy to by: Trwarz ni o mijs stey, zotar go
nami, jold: go, using, je go zaron, Trwarz: ni
nuzymen, poryt go poutem scyfu ni plona
i abaku p plone, Trwarz i poutem ugle udensoni
usien u Trwarz, puresedem zni uglejens: z abelich
ake, lewjs: ni, bezrednym, niema juitim lioge
poryt lewjs: ni, ughomas i usiam, lewjs:
fourt, neta: nlu! Li puresedem, stangh:
myle usyca, lewjs: z tey, usredtem
z uogly u ydi? z 15.20 kulis: i, zotrymtem ni,
usyca sum u usred i ston. Na mize
usyca, opadat stot ganch ludri puel ballatje

Wielki ludzi wzięto. Odkrytych w wstrząsach już
2-3 osoby zbenktoty, miedzi opiewań.

Poszedłem dalej. Według Tymoteusza is na ogół,
stębo widać na lewo stę, czysu istny ból
głowi. Jęli obnety. Edenerowanie męsto.
po 2-3 godzinach, udat g. czysu ^{czysu} szum w głowie,
nie może być specjalnie porównań
z domownikami. Już to już nie pójde.

5
1
6

Dot dade, dui vlyen is roivolyta degis. ~~Hyman~~
i yglora. Anwarjonia 50te ygle. Ci myje
kepeloni suoy. A bicki me vobuz ygle. 5
yglid. Nihilis ygl. 15 rannona kurtovon
fionice i vy pol debicci.
Nih ma by durs vlog vlyen, koi ma
dostavzi vorys 100 luda. ob aboru.
dis vopmte lis 2 abor. fionice of
my kuryn, vna o dostavzoni ma izvoni
spokh, plerus, sechila. Nivon vlyis
si de vobh (for ch. d.) by is vobvoni,
vobvoni vogle vobvoni pvan Nivon
i zavavony by dops vlyen jly ygle
vobvoni vora vlyen ma distovob (15)
dvyce, vjineje i zavavoni vobvoni.
Nivon vobvoni vobvoni 2 pvan.

3/14 - 2/1 42. Kadrićevića zgora si - killeković Trepča 13
 - 3. maj 1942. izdane, marta pismima i godu i rimma.
 U. L. 13. Popye pri, odne i dno mientke, sy volke,
 pucobeni i killeković Trepča. Bolanči my,
 kely (Mebema) - jelušome diče - smat i dno
 ročny, sy killeković, po kely - uot jupomy. Nje
 lyto killeković. Popye, marta diče mientke
 mestu, yče i marta kely sy pučeloy jupomy smat
 (altes bapoma kely puč i jupomy) ni megl.
 uči sy do kely i yče jupomy. Maltu yče smat
 i jupomy i smat ni megl uot kely sy smat
 diče. Popye kely Maltu, Trepča kely,
 ni lyto killeković i kely uot kely Maltu smat.
 Nje lyto killeković jupomy.
 kely kely kely kely kely kely kely kely kely
 12-14 lyto jupomy kely, killeković. Maltu kely ni puč
 ut. Maltu (Maltu). Oltre sy, i puč jupomy
 dno kely kely do kely puč kely reformator
 puč ut. Maltu. Tego kely na Maltu kely kely
 kely, kely kely kely kely kely kely kely
 kely kely. Kely kely - kely kely kely
 kely ut. Maltu kely kely, po dno kely kely
 ni kely sy i kely kely kely kely kely
 To kely kely kely kely kely kely kely kely kely
 kely. Kely kely kely. Starsi kely kely
 kely i kely kely kely kely kely kely kely
 kely kely, kely kely kely kely kely kely kely.

lybneru dazy as ve anela. Nopady i volubest 25
v dnu dny zyt. Nopady z puchjuniu novu seriu
l.a.p. na dnu dnu / Rej volub cyzok uk. i volubny
s cyzok i fond dnu.
Zamovpory 64. to ni entamny glauc. Dru dnu
o fady z yevic ni volubny smyly (z fond dnu dnu)
dnu je fady v branie. Puchest ni, ni puchest.
v yevic fady. Mi entamny volubny smyly, volubny
s to fady volubny na dnu dnu dnu. Tunc
fady z dnu dnu dnu ni volubny fady i d
ny dnu. Podly volubny v dnu dnu dnu, volubny
na fady (M. dnu). Volubny dnu dnu dnu
volubny dnu dnu dnu, dnu i volubny
v dnu dnu dnu dnu ni na dnu dnu dnu
volubny uk. (dnu dnu). dnu dnu dnu. Puchest.
dnu dnu dnu i dnu dnu. Dnu dnu dnu
(dnu dnu), a dnu dnu, uk. dnu dnu dnu.
H ni entamny volubny fady v dnu dnu dnu
Tunc dnu dnu dnu na volubny dnu dnu
dnu. dnu dnu dnu. Dnu dnu dnu dnu
- dnu dnu dnu. Dnu dnu dnu dnu dnu
dnu dnu dnu / dnu dnu dnu dnu, dnu
dnu dnu dnu dnu, dnu dnu dnu dnu dnu
dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu
dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu
dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu dnu

Umiernenkami lyto poudle jako foz bya 85
stunty. 2 glady? Nie. Nijety. Coz q robin 2
mientur 2 ydani? Nie jitem sryndly 1 8
pypom sobie co tyto. Bask myriup
i abeno: chresyit, jeh + taly taly, 2 right
as na to, ie os 2 taly nie razidat pumidy,
co jst na pumyde dicyng. Normalnie y pumidy
u taly myriup, a jitem 2 taly pumyde
y taly 2 taly foz 2.

Donary, ie u aboxi na fozmaly, uicene
y pumyde na foz na mroz 12 pumyde. Njane
os mnd mimi dentye. 7 2 mroz. 5. 20

jehi. zeharom - y taly. O pumyde, ie
stent 2 dicyng pumyde u dicyng y taly 2 taly
fo dicyng taly. 2 taly i taly i mnd uicene
2 dicyng na taly u dicyng u dicyng 2 taly.

dest pumyde: dicyng dicyng dicyng, y taly
jehi 2 taly 2 taly uicene 2 taly 2 taly
out to 7 2. of out.

O pumyde uicene pumyde pumyde (v. 11). ie uicene
uicene uicene dicyng dicyng dicyng, 2 taly
dicyng, pumyde uicene uicene dicyng.

Mnig uicene uicene pumyde pumyde. Lud
starys: dicyng, uicene uicene uicene uicene
dicyng (2 1 2) u dicyng uicene. Pumyde pumyde
uicene uicene uicene. uicene.

31.XII. - 2.I.42

Czortkower.

Codziennie wynoszą się kilkanaście trupów z mieszkań żydowskich. Zmarli przeważnie z głodu i zimna. Ulicą Kappaporta dzień w dzień mieszkańcy są świadkami przewożenia kilkadziesiąt trupów. Bratanek mego kolegi, Habermana - jednoroczne dziecko zmarł w dniu śmierci swego dziadka, po którym nosił jego imię. Nie było ratunku. Przyczyna: rodzice dziecka mieszkają za miastem, ojciec i matka bojąc się przekroczyć progów śmierci /okres łapania ludzi przez i pod mostem/ nie mogli udać się do kolegi w sprawie prowiantów. Matka wycieńczona z głodu i zimna nie mogła i nie miała czym karmić dziecko. Rozpacz szalona. Nadaremny trud lekarza, nie było ratunku z braku odpowiednich medykamentów. Nie jest to osobliwy wypadek. Do naszego biura wpadają trzej chłopcy z płaczem w wieku 12 - 14 lat prosząc pomocy i ratunku. Mieszkają przy ul. Warszawskiej /Kleparów/. Okazuje się, że pewien gestapowiec dał swój zegarek do naprawy pewnemu zegarmistrzowi przy ul. Labaczewskiego. Tego wysiedlono na Warszawską, stąd dalej, bez podania bliższego swego nowego miejsca zamieszkania. Gestapowiec z wściekłości oświadczył mieszkańcom ul. Warszawskiej, o ile do kilku godzin nie dowiedzą się o miejscu zamieszkania owego zegarmistrza to wszystkich mieszkańców powystrzela. Rozpacz bez granic. Innego wyjścia niema. Starsi wysłali swoje dzieci w poszukiwaniu za nowym adresem zegarmistrza, by uniknąć szantażowanej śmierci. Sylwester daje się we znaki. Napady i rabunki w dzielnicy żyd. Rej wodzą cywile ukr. mundurowi SS zwykle z Sonderdienstu.

Zamarstynowska 64, do mieszkania Glanca i Druckerów o godzinę.
7 - ej wieczorem zjawia się młody smyk z Sonderdienstu, drugi pozostał w bramie. Przedstawił się, że przychodzi w sprawie futer. Mieszkańcy zwracają uwagę, że owszem są, bo przygotowali na akcję zbiórkową. Tenże z kolei począł zapytywać się kobiety gdzie są mężowie. Padają odpowiedzi: w obozach pracy, szwagier na Janowskiej brat Druckerowej jakoś cichaczem wyslizgnął się z kuchni i zamykając i zamykając za sobą drzwi natknął się na drugiego rabusia, milicjanta ukr. /informator/. Dawaj swój paszport. Pokazał. Gdzie pracujesz i dokąd idziesz. Pracuje na kolei /Ostbahnhof/, wybiera się do klo. Jakos go puścił. W mieszkaniu natomiast gospodarzy ów Sonderdienst, tykając każdego bez względu na wiek. Otwiera szafy. Dawaj futra, swetry. Wiem, to jest dla nas, akcja futrzana. Wybrał sobie dwa futra /jako stare i zniszczone/ dwa kołnierze futrzane wyprute z płaszczy i dwa swetry poczym ze słowami: " du kannst jetzt einpacken, ich nehme das nicht für mich sondern für meine Feldkameraden."
W mieszkaniu była ponadto jako gość była służąca. Żydówka? Nie. Aryjka. Cóż ty robisz, że mieszkasz z Żydami. Nie, jestem sąsiadką i przyszłam sobie coś tu ugotować.
Brak mężczyzn i obecność chrześcijanki, jak sądzę, złożyły się na to, że ów złodziej nie zażądał pieniędzy, co jest na porządku dziennym. Normalnie wyprowadzają ze sobą mężczyzn a potem żądają tytułu wykupu pieniędzy.
Donoszą, że w obozie na Janowskiej wypędzono wieczorem na mróz nag 12 pracujących. Znęcano się nad nimi okrutnie. Siedmiu zmarło, pięci bardziej zahartowanych wytrzymało.

- 58 -

Opowiadają, że stamtąd dzień w dzień wynoszą po kilka trupów. Żony siostry i matki ustawicznie z duszą na ramieniu codziennie w ramach dostępności kontrolują listy obecnych czy to jeszcze żyjących. Za zwolnienie zbiry żądają od 10.000 zł. od osoby.

Opowiadała nam pewna Polka /K.N./ że sama widziała gdzieś w połowie listopada dwa auta z nagimi kobietami, przejeżdżające ulicą Akademicką. Mniej więcej w tym czasie /okres kąpienia ludzi starszych i starców/ widziano również auta z nagimi ludźmi w okolicy ul. Piaskowej. Przejazd starców na rozstrzelanie. Kultura.

Od dwóch dni odbywa się równoległa akcja węglowa. Dostarczenie 50 ton węgla. Ci mają kopalnie. A biedni Żydzi - niewolnicy węgla. Milicja żydowska jest zmuszona lustrować piwnice i węgiel zabierać.

Niby ma być kurs złagodzony. Lwów ma dostarczyć nowych 500 ludzi do obozu. Dziś otrzymałem list z obozu "Janowski" od mego kuzyna. Prosi o dostarczenie mu żywności, spodni, płaszcza, szalika. Wieczorem udając się do ciotki /ul. Sapiehy/ by ją zawiadomić zostałem nagle zatrzymany przez Niemca i z awanturą bym wyręczył jego Żyda w noszeniu waliz na Listopada 15. Dysząc, zginając się, zanosłem ws wspólnie. Tytułem wynagrodzenia otrzymałem dwa papierosy.

Czortkower

3.1.42

Akcja futrzana trwa. Od trzech dni natomiast akcja oddawania sprzętu narciarskiego /komplety: spodnie, wiatrówki, golfy./ Dokładne instrukcje otrzymaliśmy dopiero dziś. Rozporządzenie o oddawaniu nart i butów narciarskich w General. Gubern. ukazało się w dziennikach

dzisiaj dopiero.

"Narty długości powyżej 100 cm. łącznie z wiązaniami, kijkami, jak również buty narciarskie począwszy od wielkości nr. 41, stanowiące własność osób nie będących Niemcami należy oddać w czasie od 5 - go do 10 - go stycznia 1942 włącznie./Dziennik rozporządzeń

Urząd Gen.Gub. Nr.123 z 31.XII.1941

Akcja ściągania męskich swetrów, rękawiczek o jednym palcu, spodni, bluz narciarskich, podobnie ciepła bielizna narciarska, skarpetki, oczekujemy bliższych szeregów.

Niesposób zanotować wszystkich wypadków napadów rabunkowych nie tylko o zmierzchu, wieczorem, lecz i w biały dzień.

Mimo nocnej patroli milicji żyd. eoprawda uzbrojonej jedynie w pałki drewniane, zdarzają się jednak nadal nocne napady rabunkowe. Notuję przeważnie z notatnika reportera. Wiele bowiem wypadków nie dochodzi do rozgłosu ponieważ przerażona ludność w obawie zemsty dalszych współników bandytów - zamilcza i nie podaje znaku życia o tym.

Dzisiaj w "gminie lwowskiej" Nr.2 z 3.I.1942 czytamy np. "Kilku nieznanym sprawców wdarto się przemocą do domu przy ul. Ordowej/?/12 na Kleparowie usiłując dokonać rabunku. Spłoszeni przez mieszkańców /uwagi: długotrwałe krzyki, wołania ratunku przez mieszkańców ulicy/ domu bandyci oddali kilka strzałów, poczem zbiegli. Ofiarą kul padła 28 - letnia Barer Br. która odniosła dwie rany postrzałowe klatki piersiowej. Przewieziono ją w stanie bardzo ciężkim do szpitala ul. Kuszewicza 5, szpital żyd.

Dalej czytamy: za bandytami wszczęła policja pościg - i coś dalej szary, bezbronny człowieku. Padasz ofiarą, obronić się nie możesz. Mógłbyś podnieść swe ręce, lecz ktoś się odważy. Czy bezbron-

Czy bezbronny ptak może się obronić przed napadem zwierza? A cóż dopiero bezbronny Żyd. Coby się wówczas dziako. Żyd bije "aryjczyka."

Wczoraj dwaj moi koledzy wracając z akcji futrzanej zostali na jednej uliczce Zamarystynowa napadnięci przez 8 opryszków. Pobili, pokłuli, ledwo się wydostali. Jeden z nich porządnie zmasakrowany już drugi dzień leży w domu. Drugi, lżej pobity dziś przyszedł do pracy.

Nie należę do ludzi bojaźliwych. Stary, polski oficer, b. przewodniczący koła oficerów i podoficerów rezerwy Żydów - stale ostrożnie, szybkim krokiem wracam do domu niejednokrotnie wieczorem. Dzisiaj o godz. 3.15 przechodząc ul. Dąbrowskiego, widzę nagle przejeżdżające sanie z których wyskoczył drab w futrze i kasku przystąpił do mnie i coś mruknął. W pierwszej chwili nic mu nie odpowiedziałem, sądziłem, że przedemną stoi jakiś uliczny sprzedawca. Ten nagle podniesionym głosem: Oddaj co masz, albo się zarżnę jak psa, dawaj, dawaj, ani słowa, stul pysk! ani pół pary z ust!

Rozglądam się dookoła nerwowo, nikogo niema w pobliżu na przestrzeni 10 - 15 kroków. Błyskawicznie wyciąga nóż. Ręce miałem w kieszeni, pod pachą zaś kobiażkę, wewnątrz wiatrówkę żony. Z zimną krwią wyjmuję ręce z kieszeni i pokazuję drabowi kobiażkę, ten wpycha do kieszeni mego płaszcza lewą rękę w prawej trzymając nóż wyciąga moje rękawice. Wtem przyszedł jakiś pan. Drab widząc go szeptem powiedział: zdejm płaszcz i nie gadaj nic. Głośno krzyknąłem, że nie dam, bo nie mam nic i przyszedłem na drugą stronę, aczkolwiek ujrzałem nagle "drugiego" w płaszczu i czapce

narciarskiej. Przechodząc spokojnie krokiem szybszym obok niego nagle z całą siłą jakimś twardym przedmiotem zostałem uderzony dwukrotnie przez głowę. Zachwiałem się i padłem na ziemię. Momentalnie przyszedłem do siebie. Zanim... trwało to kilkanaście sekund podniosłem się z ziemi, chwytając za swą czapkę, przyleciał drugi i poczęli między sobą targować się o moją skórę.

"Zostaw go mnie, ja go usunę, ja go zarżnę."

Targując się nawzajem poczęli gwałtem ściągać ze mnie płaszcz i okładać mnie po głowie, twarzy i poczułem nagle uderzenie nożem w twarz, przedtem zaś rękojęścią w okolicy oka.

Czując się bezradnym, niczem się już nie licząc, począłem bronić się rękoma i nogami krzycząc gwałtu! ratunku! Ci przerażeni nagle stanęli jak wryci. Korzystając z tego uszedłem z czapką w ręku z 15 - 20 kroków i zatrzymałem się czując szum w uszach i głowie. Na moje szczęście opodal stał ogonek ludzi przed bakalią. Kilku ludzi wybiegło. Odwracając się widziałem jak kilka osób zbesztalo moich oprawców. Poszedłem dalej. Ledwo trzymałem się na nogach, słabo widząc na lewe oko, czując silny ból w głowie. Jakoś doszedłem. Jenerwowanie minęło po dwóch godzinach, nadal czuję jednak szum w głowie nie mogąc dotąd spokojnie porozmawiać z domownikami. Jutro do pracy nie pójdę.